

ГАЛИЧ давній — давньоруське місто; археологічна пам'ятка на території сучасної **Івано-Франківської області**. Місто виникло на основі кількох городищ із посадами, розташ. у межиріччі Дністра та його приток, що у 12–13 ст. були об'єднані в одну міську систему. Центр. городище з кафедрал. Успен. собором та княжими палатами, укріплене валами і ровами, знаходилось над р. Луква (притока Дністра) на місці сучас. с. Крилос Галиц. р-ну. Перша писемна згадка про Г. (датована 899) належить нотарію угор. короля Бели IV і вважається міфічною. Ін. літописні згадки позначено 1140–41, коли князь Володимирко Володаревич переніс сюди свою столицю із Перемишля. 1199 волин. князь Роман Мстиславич об'єднав Галиц. і Волин. князівства в одну державу — Галицько-Волин. князівство із столицею в Г. У 12–13 ст. на тер. міста було бл. 30-ти білокам'яних храмів. Залишки їхніх фундаментів, архіт. деталей, високохудожні глиняні плитки, що покривали підлогу, засвідчують високу майстерність зодчих галиц. архіт. школи. До сьогодні збереглася церква св. Пантелеймона (нині с. Шевченкове Галиц. р-ну). Знач. розквіту місто набуло в 2-й пол. 12 — 1-й пол. 13 ст. за князювання Ярослава Володимировича, Романа Мстиславича, Данила Галицького. На той час Г. став визначним екон., політ. і культур. центром. Тут розвивалися ремесла, торгівля, велося велике цивіл. і церк. будівництво, складено Галицько-Волин. літопис. 1241 укріплення Г. зруйновано монголо-татарами. Столиця Галицько-Волин. князівства, ймовірно, була перенесена в Холм, а Г. залишився центром Галиц. єпархії.

У ході археол. дослідж. Г., які почалися в 50-х рр. 19 ст., встановлено, що на його тер. знаходилось кілька давніх поселень, починаючи з трипіл. культури 4 тис. до н. е. У 8–9 ст. тут існували слов'ян. поселення, а від 10

ст. — укріплені городища, зокрема центральне на Крилоській горі. Під час дослідж. оборон. споруд виділено 3 хронол. етапи в буд-ві міста: 10, 12–13 та 14–18 ст. В урочищі Карпиця розкопано фундаменти церкви Спаса. На Замковій горі в сучас. м. Галич під руїнами замку старости 14–18 ст. відкрито давньорус. городище 11–13 ст. На городищах та їхніх посадах, а також бояр. дворах виявлено численні житла міщан, збуд. із дерев'яних плах, і ремісничі майстерні, зокрема ювелірні, залізобобні, ковальські, гончарні, каменеобробні. Кілька ювелір. монастир. майстерень відкрито на Золотому тоці. Археол. матеріали розкопок зберігаються в експозиції та фондах історико-краєзнав. музею Нац. заповідника «Давній Галич».

Рекомендована література

1. J. Pelenski. Halicz w dziejach sztuki średniowiecznej na podstawie badań archeologicznych i źródeł archiwalnych. Kraków, 1914;
2. Гачковський Л., Хмільевський Я. Княжий Галич. Станіслав, 1938;
3. Пастернак Я. Старий Галич. Л., 1944;
4. Ауліх В. З історії долітописного Галича // Дослідж. з слов'яно-рус. археології. К., 1976;
5. Фіголь М. Мистецтво стародавнього Галича. К., 1997;
6. Баран В., Томенчук Б. Підсумки археологічних досліджень Галицької археологічної експедиції в 1991–1996 рр. // Галич і Галиц. земля. Ів.-Ф.; Галич, 1998;
7. Галицько-Волинський літопис: Дослідження. Текст. Коментар. К., 2002.

В. Д. Баран

Бібліографічний опис:

Галич давній / В. Д. Баран // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-28383>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).